

Reformatio in peius v kazenskem postopanju po odločbah kasacijskega dvora.¹⁾

V kazenskem postopanju dogajajo se često slučajji, da se razsodba razveljavi, da pride pozneje do vnovične razprave o istem dejanju ter da se obtoženec krivim spozna kaznivega dejanja iste vrste (večinoma tudi po ravno isti kvalifikaciji) kakor prvotno.

Tu nastane vsikdar vprašanje, če se sme izreči drugič glede kazni strožja sodba, kakor takrat, ko se je v isti zadevi prvič sodilo. Pravni čut pač vелеva, da se obtožencu pri vnovični obsodbi ne naloži hujša kazen, kakor je to storila prva sodba in zlasti takrat, če se dejanski stan med tem ni prav nič izpremenil.

Naš kazenski postopnik ter razsodbe kasacijskega dvora vobče (glej zlasti razsodbo št. 3697 ur. zb.) se drže načela, da je reformatio in peius prepovedana vselej, kadar pride do razveljavljenja kake sodbe ter pozneje do vnovične razprave v isti stvari vsled pravnega sredstva, ki se ga je poslužil obdolženec v svoj prid.

Kakor znano, prepoveduje kazenski postopnik tako reformatio in peius izrecno, držeč se ravno navedenega načela v §§ 290 odst. II., 293 odst. III. (346 odst. I.), 295 odst. II., 359 odst. IV., 477 odst. II. (odločba št. 2371 ur. zb.), dočim se § 362 k. pr. r. sklicuje na določbo § 359 k. pr. r. (Ponovitev kazenskega postopanja po § 362 k. pr. r. dovoljuje se tudi le v prid onemu, ki je bil krivim spoznan radi pregreška ali hudodelstva.) Posredno prepoveduje zakon reformatio in peius tudi v slučajjih §§ 427 odst. III. in 478 odst. III. k. pr. r. s tem, da določa kot nekako kazen zopetnega izostanja obdolženčevega, da postane prva sodba pravokrepna. S tem je že rečeno, da se tudi pri novi razpravi ne more obtožencu naložiti hujša kazen, kakor mu je bila naložena po kontumačni sodbi. V tem zmislu je vselej razsojal tudi kasacijski dvor (glej razsodbe št. 1163, 2049 in 3766 ur. zb.).

¹⁾ Več o tem predmetu v teoretičnem oziru se čita zlasti v znanstvenih delih: Lohsing, das Verbot der Reformatio in peius 1907, ter Österreichisches Strafprozessrecht in systematischer Darstellung 1912; Amschl, Anwendung des Strafverfahrens II, 1910 stran 75 in nasl.)

Sklicujoč se na določbe §§ 293 odst. III. in 447 k. pr. r. in držeč se že navedenega načela, razsodil je kasacijski dvor s plenarno odločbo z dne 22. septembra 1887 št. 7691 (št. 1094 ur. zb.), da reformatio in peius ni dovoljena v slučaju § 470 odst. III. k. pr. r. Podobno trdi razsodba št. 2321 ur. zb. tudi za slučaj § 475 odst. I. k. pr. r. Zanimalo bode, da prepoveduje § 350 odst. III. novega vojaškega kazenskega postopnika (zak. od 5. julija 1912 št. 130 drž. zak.) izrecno vsako reformatio in peius za slučaje, kateri so slični onim v §§ 475 odst. I. in III. ter 477 odst. II. k. pr. r. navedenim.

Pogosti so slučaji v vzklicnem postopanju glede prestopkov, kjer se v zmislu § 475 odst. II. k. pr. r. po predlogu državnega pravdnika razveljavi prva sodba, da se pa obtoženec krivim spozna pozneje le radi — večinoma istega — prestopka, kakor po vzklicani sodbi. Kasacijski dvor razsoja vobče glede teh slučajev (§ 475 odst. II. k. pr. r.), da je tukaj reformatio in peius dovoljena in sicer ne glede na okolnost, če je vzklicni sodni dvor razveljavil prvo sodbo povodom vzklica obtoženčevega ali obtožiteljevega. Poleg razsodb kasacijskega dvora zb. št. 1008, 1187, 2503, 2321 ur. zb. navajam tukaj še posebno razsodbo od 14. marca 1913 Kr IV 515/12 (št. 435: »Österr. Zeitschrift für Strafrecht« I. 1913), katero pa Löffler, opozarja na nasprotno stališče razsodbe od 14. oktobra 1907 št. 7796 — št. 3397 ur. zb. — ostro kritizira. Za poslednji nazor tudi ne govori okolnost, da more obtoženec preprečiti sklep po § 475 odst. II. k. pr. r. s pravočasno umaknitvijo vzklica, ki ga je uveljavil on sam. Sicer je pa tudi še tedaj državnemu pravdniku v slučajih, kadar se znači kaznivo dejanje (smatrano prvotno kot prestopek), kakor hudodelstvo, možno postaviti predlog po § 356 odst. 3 k. pr. r.

V mandatnem postopanju (§§ 460 do 462 k. pr. r.) pride ali prav rečeno mora priti do razprave in sodbe le po ugovoru obdolženca; kasacijski dvor pravi v odločbi št. 2049 ur. zb., da je tukaj v primeru z razveljavljenim kazenskim nalogom reformatio in peius dovoljena.

Popolnoma novo in sicer mnogo milejše načelo zastopa razsodba kasacijskega dvora z dne 16. septembra 1913 Kr IV 303/13. Dejanski stan ter razlogi te odločbe so ti-le:

Z razsodbo okrajnega sodišča z dne 3. maja 1911 bil je A krivim poznan prestopka po § 411 k. z. in obsojen na pet dni zapora,

premenjenega po § 261 k. z. v globo 10 K. A je bil namreč lahko telesno poškodoval B s tem, da je nalašč vanj vrgel kozarec. Poškodba na desnem licu je po zdravniškem spričevalu motila poškodovanega v zdravju ter poklicu kakih 4 dni. Ta razsodba je postala pravokrepna. Nekaj dni pozneje je pa B državnemu pravdnistvu ovadil, da ga je A težko poškodoval, češ, da se mu je bil o priliki opisanega napada pretrgal tudi bobnič v desnem ušesu. Ker sta sodna zdravnika navedeno poškodbo označila kakor na sebi težko, je na predlog državnega pravdnistva sklenilo deželno sodišče obnovo kazenskega postopanja (§ 356 št. 3 k. pr. r.) Državno pravdnistvo je nato obtožilo A hudodelstva težke telesne poškodbe po § 152 k. z. Vršila se je glavna razprava pri deželnem sodišču, ki pa je bila priložena, ker je sodni dvor sklenil (§ 126 odst. II. k. pr. r.), da se povpraša glede kakovosti poškodbe fakulteta. Ta je pa izrekla mnenje, da so okvare, ki jih je zadobil B v celoti vendarle lahke. (Pretrganje bobniča nima za okvarjenca vobče, če se ne pojavijo komplikacije, posebno hudih posledic ter se večinoma označuje po sodnih zdravnikih za lahko telesno poškodbo.)

Državno pravdnistvo, čigar izjava se opira na § 227 odt. III. k. pr. r., je na to obtožbo radi hudodelstva umaknilo ter predlagalo vrnitev spisov okrajnemu sodišču v svrho vnovične sodbe radi prestopka po § 411 k. z. Okrajno sodišče je po vnovični razpravi A zopet obsodilo radi prestopka po § 411 k. z., a mu sedaj naložilo 14dnevno zaporno kazen, ki se je po § 261 k. z. premenila v globo 70 K. Obtoženec A je vložil vzklic glede krivde in kazni. V izvodu vzklica je bistveno poudarjal, da pri odmeri kazni *reformatio in peius* ni bila dopustna. Vzklicno sodišče se pa temu mnenju ni pridružilo, dasi je kazen na polovico znižalo.

Kasacijski dvor je mnenja, da sta obe sodišči kršili zakon, ker sta prisodili A strožjo kazen, nego mu je bila naložena takrat, ko je okrajno sodišče sodilo prvič v tej zadevi. Kasacijski dvor navaja te-le razloge:

Določba § 359 št. 4 k. pr. r., na katero opira vzklicno sodišče svoj izrek, razpravlja le slučaje, kjer se je obnova kazenskega postopanja dovolila v prid obtožencu. Kazenski postopnik pa nima nikjer določbe o tem, ali je dovoljeno prisoditi strožjo kazen takrat, kadar je bila dovoljena ponovitev kazenskega postopanja zoper obtoženca na predlog državnega pravdnika ter se pri končni razpravi

dejanje, stavljeno pod obtožbo, označuje prav tako, kakor se je označilo glasom prvotne razsodbe. Čeprav se je zoper obtoženca naperila ponovitev kazenskega postopanja, se vendar kazenski postopnik ne sme tolmačiti v obtoženčevo škodo, kadar se končno izkaže, da so ničevi oni razlogi, s katerimi je bil svoječasno sklep o ponovitvi utemeljen. Če se pri ponovnem postopanju ustanovi isti dejanski stan, kakor ga je bila že svoječasna (pozneje vsled ponovitve kazenskega postopanja razveljavljena) razsodba ugotovila, se torej obtoženec sedaj ne sme obsoditi v strožjo kazen, kakor jo je bila izrekla ona sodba.

Po mojem mnenju se v tej razsodbi pred vsem krivo tolmači jasna določba § 359 št. 4 k. pr. r., ki s tem, da slučajev, sličnih gorajšnjemu, sploh ne jemlje v misel, dovoljuje reformatio in peius za vse slučaje, v katerih se je dovolila ponovitev kazenskega postopanja zoper obtoženca. Kasacijski dvor zastopa stališče, da se v gore opisanem slučaju dejanski stan ni končno prav nič premenil. Pravzaprav bi pa ravno tudi premenitev dejanskega položaja popolnoma opravičevala, da bi se obtoženec drugič strožje kaznoval. Res se je namreč po zvedencih končno izreklo, da je bil B le lahko poškodovan. Pa prvotno — o priliki prve razsodbe — ni bilo sodišču še znano, da se je vsled krivde obtoženega poškodovanemu tudi pretrgal bobnič v desnem ušesu. V praksi so podobni slučaji precej pogosti; čeprav se mora pri končni sodbi kaznivo dejanje kvalificirati prav tako, kakor pri oni, ki se je bila razveljavila vsled sklepa o ponovitvi, se je dejanski stan vendar po okoliščinah, prišlih na dan šele po pravokrepnosti prve sodbe, — rekel bi, tako poostril v nepriliko obtoženca, da se mu opravičeno naloži z vnovično sodbo strožja kazen.

Dr. E. P.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

- a) **Odškodninsko poročstvo je pogodba, ki se mora tolmačiti v prvi vrsti po splošnih načelih o pogodbah.**

Glavni dolжник je A; upnik je B; plačnika in poroka sta C in D; odškodninski porok poroka C je E.